

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

цивільного процесуального права. Окрім того, саме в даній стадії спір може бути швидко та ефективно врегульований за допомогою участі судді до судового розгляду справи по суті, шляхом укладення мирової угоди тощо. Відтак, підготовче провадження є базовим і найважливішим етапом, оскільки від нього залежить правильність і послідовність реалізації всіх інших завдань з метою досягнення основного завдання цивільного судочинства.

Список використаних джерел:

1. Іліопол І. М. Альтернативні форми захисту прав, свобод і законних інтересів. Альтернативні способи вирішення цивільних спорів : матеріали круглого столу (м. Одеса, 29 березня 2021 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. д. ю. н., професора Н. Ю. Голубевої ; НУ «Одеська юридична академія». – Одеса : Фенікс, 2021. – С. 29–33. – 0,3 д.а. URL: <https://hdl.handle.net/11300/14491>
2. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина) : підруч. / О. В. Гетманцев, Л. А. Кондрат'єва, Л. А. Остафійчук, А. Л. Паскар, І. Ю. Татулич; за ред. О. В. Гетманцева. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.
3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40–41, 42. Ст. 492.
4. Лавренова О. І. Підготовче засідання як основний етап стадії підготовчого провадження в адміністративному судочинстві. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 6. С. 134–136.
5. Ясинок М. М., Бойко В. Б. Характеристика завдань підготовчого провадження через призму завдання цивільного судочинства. Право і суспільство. 2022. № 3. С. 74–82.

Ключові слова: цивільний процес, стадії цивільного процесу, підготовче провадження, підготовче засідання, врегулювання спору за участю судді.

Key words: civil process, stages of civil proceedings, preparatory proceedings, preparatory meeting, settlement of a dispute with the participation of a judge.

ПАВЛОВА ЮЛІЯ СЕРГІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного процесу, кандидат юридичних наук*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРИСУДОВОЇ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

В останній час найдискусійнішим у сфері альтернативного вирішення цивільно-правових спорів є питання щодо можливості впровадження на рівні національного правопорядку інституту медіації. Визначена проблема є багатоаспектною та породжує багато питань, таких як ефективна модель медіації, вимоги до акредитації медіатора, деонтологічні норми поведінки медіатора, фінансування медіаційної діяльності. Крім того, всі зазначені питання, як правило, зосереджені

навколо зовнішньої медіації, яка безпосередньо не інтегрована в процедури цивільного судочинства, натомість питання присудової (судової) медіації залишається мало дослідженим, хоча воно становить великий науковий інтерес у контексті очікуваних змін до процесуального законодавства.

Присудова медіація – це процес вирішення спору, в якому сторони залучають третю нейтральну сторону – медіатора, який допомагає їм досягти добровільної угоди. У разі успішного вирішення спору сторони укладають медіаційну угоду, яка стає юридично зобов'язуючою. Присудова медіація може бути використана в різних сферах, включаючи сімейне право, комерційні спори, цивільні справи тощо.

Чинний Цивільний процесуальний кодекс не передбачає інституту присудової медіації. Цікавим у цьому контексті є також проект ЦПК, запропонований Радою з питань судової реформи [1], особливо щодо запровадження інституту вирішення спорів за участю судді, який зараз активно обговорюється в наукових колах.

Зокрема, виникає питання про можливість кваліфікації зазначеного інституту як своєрідної моделі присудової медіаційної процедури у вітчизняному цивільному процесуальному праві. Так, відповідно до ст. 202 Проекту ЦПК врегулювання спору за участю судді проводиться за згодою сторін до початку розгляду справи по суті. Проведення врегулювання спору за участю судді здійснюється у формі спільних та (або) закритих нарад. Спільні наради проводяться за участю всіх сторін, їх представників та судді. Закриті наради проводяться за ініціативою судді з кожною із сторін окремо. (ч. 1 ст. 202 Проекту ЦПК). Суддя спрямовує проведення врегулювання спору за участю судді для досягнення сторонами врегулювання спору. З урахуванням конкретних обставин проведення наради суддя може оголосити перерву в межах строку проведення врегулювання (ч. 2 ст. 204 Законопроекту). На початку проведення першої спільної наради з врегулювання спору суддя роз'яснює сторонам мету, порядок проведення врегулювання спору за участю судді, права та обов'язки сторін (ч. 3 ст. 202 Проекту ЦПК). Під час проведення спільних нарад суддя з'ясовує підстави та предмет позову, підстави заперечень, роз'яснює сторонам предмет доказування по категорії спору, який розглядається, пропонує сторонам надати пропозиції щодо шляхів мирного врегулювання спору та здійснює інші дії, направлені на мирне врегулювання сторонами спору. Суддя може запропонувати сторонам можливий шлях мирного врегулювання спору (ч. 4 ст. 202 Проекту ЦПК).

Інститут присудової медіації має великий потенціал для вирішення конфліктів в Україні. Цей підхід базується на тому, що сторони конфлікту самі знаходять взаємовигідне рішення, а не приймається рішення за них.

До того ж, аналіз зарубіжного законодавства демонструє, що впровадження присудової медіації має стати перспективним напрямом в реформуванні вітчизняного процесуального права. У національному правопорядку для всіх типів справ доцільнішим є вибір моделі добровільної присудової медіації, коли такий порядок можливий лише

за згодою сторін, незалежно від виду справи [2]. Водночас варто передбачити також інститут судді-медіатора, тобто вибрати таку модель присудової медіації, при якій медіатором буде виступати суддя медіатор зі спеціальною акредитацією того суду, в якому розглядається справа, однак не той суддя, що розглядає справу. При цьому, якщо сторони бажають застосувати процедуру присудової медіації, суддя, який розглядає справу, повинен зупинити розгляд і передати справу іншому судді-медіатору, обраному сторонами. За таких умов забезпечуватимуться такі визначальні принципи медіації, як нейтральність судді-медіатора та конфіденційність. У цьому контексті слід також звернути особливу увагу на питання про наслідки присудової медіації. Доцільніше встановити положення, згідно з яким за наслідками присудової медіації рішенням суду має завершуватися визнаною судом медіаційною угодою.

Однією з переваг присудової медіації є те, що вона може бути використана в різних сферах, включаючи сімейні, цивільні та кримінальні справи. Вона може бути ефективним інструментом для зменшення навантаження на судову систему та зменшення кількості справ, які потрібно вирішувати [3].

Однак, для успішного запровадження інституту присудової медіації в Україні потрібно вирішити декілька проблем. Наприклад, необхідно забезпечити високу якість підготовки медіаторів, а також забезпечити доступ до медіації для всіх громадян, незалежно від їхнього статусу та доходів.

Також важливо забезпечити правову базу для присудової медіації, включаючи законодавче визнання її ефективності та забезпечення відповідних процедур та механізмів для її використання.

Усі ці питання потребують серйозної уваги та співпраці між державними органами, громадськими організаціями та експертами. Однак, якщо будуть вжиті необхідні заходи, інститут присудової медіації може стати важливим інструментом для вирішення конфліктів в Україні.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. Відомості Верховної Ради України.
2. Поліщук М. Я. Медіація як спосіб вирішення цивільно-правових спорів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2017.
3. Шелехова Г., Рубаненко А. Які можливості дає сторонам урегулювання спору за участю судді. Газета Закон і Бізнес, 2018. URL: <https://zib.com.ua/>

Ключові слова: присудова медіація, судові спори, судова система, суддя-медіатор.
Key words: judicial mediation, litigation, judicial system, judge-mediator.

Павлова Юлія Сергіївна

Перспективи запровадження інституту присудової медіації
в Україні 631

Притуляк Валерій Миколайович

Виконання рішень в умовах військового стану з урахуванням
змін від 11.04.2023 року. 634

Полуніна Ольга Олександрівна

Робота судів України в умовах воєнного стану. 637

Stoianova Tetiana Anatolievna

Social ties as a tool to reduce domestic violence among
Ukrainian refugees. 640

Факас Ілона Борисівна

Аналіз функціонування підсистеми відеоконференцз'язку ЄСІТС
у цивільному судочинстві 642

Цал-Цалко Юлія Юліївна

Конституційне право на апеляційний перегляд справи:
теоретичні та практичні аспекти 645

Гончарук Анастасія Сергіївна

Поновлення процесуальних строків в умовах війни:
проблемні аспекти 648

Кикоть Артем Володимирович

Достовірність та достатність усних доказів у цивільному
процесі України 650

Кисельов Вадим Костянтинович

Особливості здійснення цивільного судочинства
в умовах воєнного стану. 652

Петренко Наталія Дмитрівна

Притягнення до відповідальності за неповагу до суду:
досвід Австралії 656

Привиденцев Олександр Геннадійович

Мультимедійне повідомлення як доказ у цивільному судочинстві:
окремі аспекти використання 658

Сатановська Олена Валентинівна

Право на житло: правовий аналіз 662

Федорчук Юлія Олександрівна

Деякі особливості стягнення заборгованості,
що вчиняються нотаріусом під час дії воєнного стану. 665

Фаєнко Віолетта Віталіївна,

Привиденцев Олександр Геннадійович

Заходи кримінально-правового характеру
щодо юридичних осіб. 667